

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІСНИК

АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я

Науковий журнал

*Виходить 4 рази на рік
Видається з березня 1997 р.*

Випуск 4 (81) 2014

Миколаїв
2014

Засновник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №19669-9469ПР від 11.01.2013 р.

Згідно з Постановою ВАК України від 14.04.2010 р. № 1-05/3 видання включено до переліку фахових видань.

Головний редактор: В.С. Шебанін, д.т.н., проф., чл.-кор. НААНУ

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н, проф.
К.М. Думенко, д.т.н., доц.
В.П. Клочан, к.е.н., доц.
М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.
В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потриваєва, д.е.н., доц.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шебаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишневіська, д.е.н., проф.; А.В. Ключник, д.е.н., доц.; О.Є. Новіков, д.е.н., доц.; О.В. Скрипнюк, д.ю.н., проф.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.І. Топіха, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; В.С. Дога, д.е.н., проф. (Молдова).

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; К.В. Дубовенко, д.т.н., проф.; В.І. Гавриш, д.е.н., проф.; В.Д. Будақ, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; В.П. Лялякіна, д.т.н., проф. (Росія).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпала, д.с.-г.н., проф.; А.С. Патрева, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН України; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; В.А. Захаров, д.с.-г.н., проф. (Росія); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; А.К. Антипова, д.с.-г.н., проф.; В.І. Січкач, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Майкл Бьоме, проф. (Німеччина); А.С. Добишев, д.т.н., професор (Республіка Білорусь).

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 3 від 25.11.2014 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:

54020, Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9,

Миколаївський національний аграрний університет,

тел. 0 (512) 58-05-95, <http://visnyk.mnau.edu.ua>, e-mail: visnyk@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний аграрний університет, 2014

УДК 633/635(477.72)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

О. В. Аверчев, доктор сільськогосподарських наук, доцент

Н. О. Аверчева, кандидат економічних наук, доцент

Херсонський державний аграрний університет

Розглянуто питання сучасного стану та перспективи розвитку галузі рослинництва в Херсонській області. Слід відзначити приріст виробництва продукції за основними групами в усіх категоріях господарств, що свідчить про активні процеси розвитку виробництва на основі інтенсифікації.

Ключові слова: *рослинництво, сільськогосподарські землі, сільськогосподарські угіддя, валовий збір, валова продукція, вартість, прибуток, рівень рентабельності.*

Постановка проблеми. Зернове господарство має ключову роль в економіці держави. Для забезпечення ефективної діяльності зернового господарства важливо повністю задовольняти внутрішні потреби країни в зерні та підвищувати обсяги можливого експорту. Для України нарощування виробництва зерна має стратегічне значення для піднесення національної економіки, тому що при успішному його розвитку створюються умови для ефективної діяльності низки суміжних галузей. Підвищення рівня ефективності виробництва зерна є одним із найважливіших завдань, від розв'язання якого залежить продовольча безпека країни. Воно повинно здійснюватися як на державному, так і на регіональному рівнях, де вирішуються питання забезпечення населення продуктами харчування [1, с. 13-17]

Стан вивчення проблеми. Причини недостатньої ефективності розвитку зернового виробництва, а також можливостей подальшого її підвищення активно вивчаються вітчизняними вченими. З опублікованих результатів досліджень за названою темою варто вказати перш за все праці Андрійчука В. Г., Бойка В. І., Лобаса М. Г., Саблука П. Т., Шпичака О. М. та інших.

Результати досліджень. Аграрний сектор економіки Херсонської області – це цілісний комплекс, тісно пов'язаний

© Аверчев О. В., Аверчева Н. О., 2014

з природними умовами, ресурсами, технічними можливостями та кваліфікованими спеціалістами. Нарощування обсягів інвестицій, що сприятиме активізації відтворювальних процесів в аграрному секторі та розвитку високопродуктивного агропромислового комплексу, є одним із пріоритетних напрямів діяльності аграрних підприємств.

Площа земель в адміністративних межах області становить **2846,1** тис. га. У порівнянні з **2005** роком площа земель сільськогосподарського призначення зменшилася на **2,1** тис. га, або на **0,1%** за рахунок переведення площ ріллі, які виявилися малопродуктивними землями, під забудову об'єктів альтернативної енергетики, житлового, виробничого призначення, площа забудованих земель збільшилася на **3,5** тис. га, або на **5%**, лісів та лісовкритих площ – на **0,7** тис. га, або на **0,5%**.

За розмірами земель сільськогосподарського призначення область займає **10** місце серед регіонів України. Розораність території області становить **62,4%**, що є вище за середній рівень по країні (**59,3%**), сільськогосподарських земель – **87,5%**. У складі сільськогосподарських земель сільськогосподарські угіддя складають **1968,4** тис. га, або **96,9%** [4-5].

В області функціонує, за останніми статистичними даними, **2608** суб'єктів господарювання, з них фермерські господарства – **2061**, в яких зайнято близько **21420** (у фермерських господарствах – **5672** працівники) найманих працівників. Діаграма відображає кількість і структуру діючих підприємств за організаційно-правовою формою господарювання у **2013** р.

Провідною галуззю аграрного комплексу є виробництво продукції рослинництва, де головною культурою є озима пшениця. Збільшуються площі вирощування сої, кукурудзи на зерно, рису, проса, ячменю.

Валовий збір зернових в області у **2013** р. склав **1686,4** тис. т – **2,7 %** від загального по Україні (**17** місце серед регіонів).

Сучасний стан галузі характеризується нестабільним зростанням. Якщо упродовж **1990-2000** рр. спостерігалось значне (в **1,9** рази) скорочення виробництва продукції сільськогосподарства, то починаючи з **2000** р. відбувається його нестійке, повільне зростання (рис. 2).

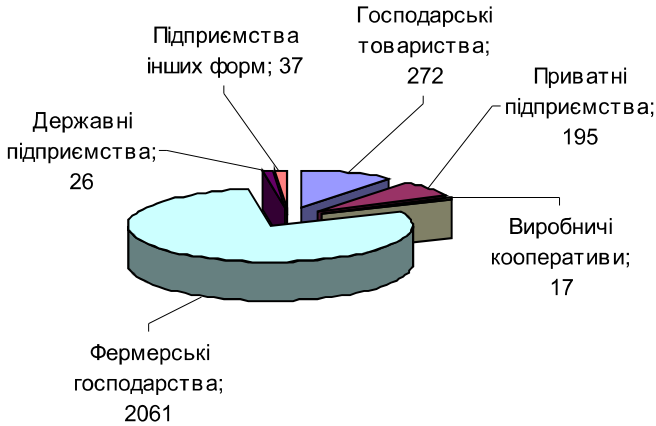

Рис. 1. Кількість діючих підприємств за організаційно-правовими формами господарювання в Херсонській області у 2013 р.

У 2013 р. вартість валової продукції сільського господарства у постійних цінах 2010 р. становить **9811,1** млн грн, з яких у рослинництві вироблено **7490,8** млн грн або **76,3 %**.

Рис. 2. Вартість валової продукції сільського господарства Херсонської області у постійних цінах 2010 р.

Негативним у розвитку аграрного виробництва області є низька питома вага сільськогосподарських підприємств (включаючи фермерські господарства), якими відповідно було

вироблено у 2013 р. **46,8%** сільськогосподарської продукції, у т.ч. **49,8 %** – продукції рослинництва та **37,0 %** тваринництва, що свідчить про недостатність матеріальної бази для розвитку великотоварного аграрного виробництва (табл. 1).

Рівень концентрації виробництва за вартісними ознаками виробленої продукції в господарствах пореформеного періоду залишається невеликим. У 2013 р. в області налічувалося **8** підприємств, площа сільськогосподарських угідь у яких перевищувала **10** тис. га, **29** мали площу землекористування більше **3000** га. В той час як **1771** підприємство (**68,2 %** від загальної кількості) мають площу землекористування до **100** га в середньому на одне підприємство або **7,0 %** від загальної площі сільськогосподарських угідь підприємств, що вказує на недостатню структурованість господарської системи.

Таблиця 1

Валова продукція сільського господарства Херсонської області у постійних цінах 2010 р., млн грн

Показники	Роки						2013 р. у % до 2000 р.
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	
Всі категорії господарств							
Продукція сільського господарства	5550,0	6435,2	8142,3	9964,3	8334,2	9811,1	176,8
Продукція рослинництва	3762,5	4644,1	6327,1	8113,4	6351,3	7490,8	199,1
Сільськогосподарські підприємства							
Продукція сільського господарства	2645,3	2584,2	3628,8	4821,6	3266,7	4590,3	173,5
Продукція рослинництва	2325,4	2377,8	3248,9	4414,7	2794,6	3730,4	160,4

Структуру сільськогосподарських угідь, які були у землекористуванні сільськогосподарських підприємств області у 2013 р., розраховано в таблиці 2.

Загальна земельна площа в області у 2013 р. становить **2846,1** тис. га, з яких сільськогосподарським підприємствам належало **958,8** тис. га – **33,7%** від площі загального землекористування. У структурі сільськогосподарських угідь найбільшу питому вагу традиційно має рілля – **890,0** тис. га і **95,4%**.

Площа сіножатей і пасовищ дуже незначна – **31,4** тис. га або **3,3%**. В умовах південного степу велике значення має наявність і використання в аграрному виробництві зрошуваних земель. Сільськогосподарським підприємствам належало у **2013** р. **229,3** тис. га зрошуваних земель або **53,7%** від їх загальної зрошуваної площі. У порівнянні з **1990** р., коли площа зрошуваних земель у користуванні сільськогосподарських підприємств була **450,8** тис. га, скоротилася до **229,3** тис. га, або майже вдвічі. Такі процеси відбулися в зв'язку із формуванням інших форм господарств, які не використовують зрошувані землі, зокрема фермерських і особистих селянських господарств.

Таблиця 2

Структура сільськогосподарських угідь у 2013 р. в Херсонській області

Види земельних угідь	Загальна земельна площа	Землі с.-г. підприємств	Питома вага с.-г. підприємств, %	Структура с.-г. угідь в с.-г. підприємствах	В середньому на одне підприємство, га
Всього земель, тис. га	2846,1	958,8	33,7	-	367,6
С.-г. угіддя	1968,4	932,9	47,4	100	357,7
в т.ч. рілля	1776,8	890,0	50,1	95,4	341,3
сіножаті	10,6	1,3	12,3	0,1	0,5
пасовища	154,8	30,1	19,5	3,2	11,5
зрошувані землі	426,8	229,3	53,7	24,6	87,9

Зміни, які відбулися в структурі і розмірах посівних площ основних груп сільськогосподарських культур у **2013** р. порівняно з **1990** р. відображає графік (рис. 3).

Значні зміни відбулися у групі технічних культур (посівні площі яких зросли від **141,6** до **461,8** тис. га) та у групі кормових культур, площі яких зменшилися від **548,2** до **64,7** тис. га.

Обсяги виробництва продукції рослинництва в динаміці по всіх категоріях господарств та по сільськогосподарських підприємствах відображає таблиця 3.

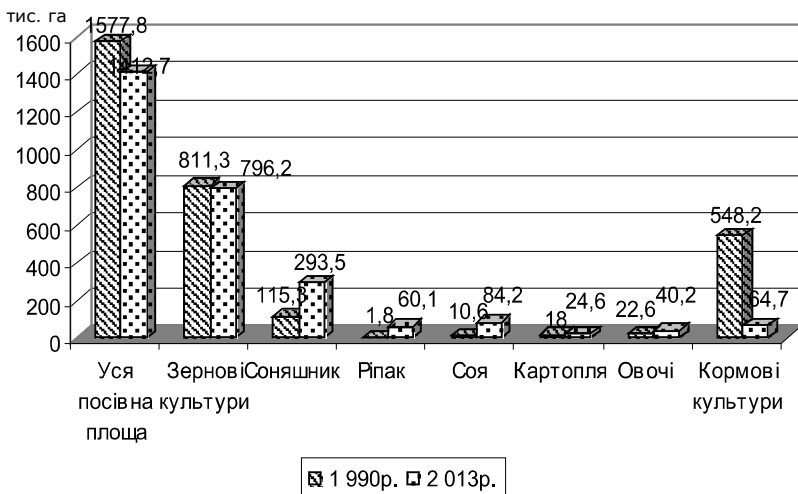

Рис. 3. Посівні площі основних груп культур в Херсонській області

Таблиця 3

**Виробництво основних видів продукції
рослинництва в Херсонській області, тис. т**

Види продукції	Роки								2013 р. у % до 2000 р.
	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	
Всі категорії господарств									
Зернові культури	2792,4	1771,8	1166,3	1539,3	1514,8	2481,1	1055,2	1686,4	144,6
Соняшник	95,6	114,8	154,8	288,6	360,5	418,0	296,1	356,9	230,6
Ріпак	2,4	2,4	7,1	13,3	117,1	79,6	10,8	99,8	у 14,1 р. б.
Соя	16,0	3,9	22,0	152,3	259,8	282,8	269,7	300,6	у 13,7 р. б.
Картопля	210,2	212,4	295,2	206,8	249,6	263,2	276,1	272,5	92,3
Овочі	423,4	277,3	421,5	526,1	841,5	1123,8	1287,7	1161,2	275,5
Сільськогосподарські підприємства									
Зернові культури	2770,2	1644,9	985,0	903,2	922,8	1369,7	488,0	944,6	95,9
Соняшник	95,5	112,3	133,7	171,0	230,5	309,5	221,6	281,7	210,7
Картопля	28,3	1,2	2,3	4,4	16,5	22,3	28,0	19,9	865,2
Овочі	351,0	146,8	163,2	172,7	271,0	505,2	437,7	340,1	208,4

Порівняно з 2000 р. у 2013 р. обсяги виробництва значно зросли за основними групами культур. У 2000 р. валовий збір зернових був 1166,3 тис. т, а у 2013 р. 1686,4 або на 44,6% більше. У групі технічних культур також значно зросли обсяги виробництва – по соняшнику – в 2,3 рази; по рапсу – в 14,1 рази; по сої – в 13,7 разів більше.

Зменшилося на 7,7% вирощування картоплі, а овочівництво забезпечує зростання обсягів виробництва у 2,8 рази. Участь сільськогосподарських підприємств у розширеному відтворенні галузі рослинництва області досить вагома за всіма основними культурами.

Таблиця 4

Результати господарської діяльності сільськогосподарських підприємств Херсонської області

Показники	Роки								2013 р. відхилення від 2000 р.
	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	
Прибуток (збиток) від реалізації продукції, тис. грн	508,7	9,7	(67,9)	35,4	400,3	652,0	308,5	584,5	652,4
Рівень рентабельності (збитковості) виробництва, %	44,7	5,3	(12,9)	6,3	18,7	24,4	10,4	16,2	29,1 в. п.
Рівень рентабельності (збитковості) виробництва по Україні, %	42,6	13,6	(1,0)	6,8	21,1	27,0	20,5	11,2	12,2 в. п.

Висновки. Отже, у рослинництві Херсонської області слід відзначити приріст виробництва продукції за основними групами в усіх категоріях господарств, що свідчить про активні процеси розвитку виробництва на основі інтенсифікації. За результатами господарської діяльності сільськогосподарських підприємств області одержали 584,5 тис. грн прибутку від реалізації продукції.

Список використаних джерел:

1. Погрізук Б. В. Організаційно-економічні умови функціонування зернопродуктового підкомплексу України: аспекти оптимізації [Текст] / Б. В. Погрізук // АгроСвіт. — 2010. — № 4. — С. 13—17.

2. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. — К. : ННЦ «ІАЕ», 2012. — 182 с.
3. Танчик С. П. Основні напрями розвитку землеробства в Україні / С. П. Танчик // Пропозиція. — 2008. — № 10. — С. 51—56.
4. Статистична інформація [Електронний ресурс] : офіційний сайт Державного комітету статистики України — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Статистичний щорічник України за 2013 рік / Держ. комітет статистики України ; за ред. О. Г. Осауленка. — К. : Консультант, 2013. — Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/druk/katalog/kat_u/publ1_u.htm.

А. В. Аверчев, Н. А. Аверчева. Современное состояние и перспективы развития отрасли растениеводства в Херсонской области.

Рассмотрены вопросы современного состояния и перспективы развития отрасли растениеводства в Херсонской области. Современное состояние отрасли характеризуется нестабильным ростом. Если в течение 1990-2000 гг. наблюдалось значительное (в 1,9 раза) сокращение производства продукции сельского хозяйства, то начиная с 2000 г. происходит его неустойчивое, медленное увеличение.

Следует отметить прирост производства продукции по основным группам во всех категориях хозяйств, что свидетельствует об активных процессах развития производства на основе интенсификации.

A. Averchev, N. Avercheva. Current state and prospects of development of the crop sector in Kherson region.

The article deals with the current state and prospects of development of the crop sector in Kherson region. Modern industry is characterized by unstable growth. If during 1990-2000, there was a significant (1.9 times) reduction in the production of agricultural products, since 2000, is unstable, slow increase.

It should be noted the increase of production by major groups in all categories of farms, which indicates that the active processes of development of production on the basis of intensification.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

М. В. Дубініна, О. І. Лугова. Значення трансакційних витрат у формуванні економічного потенціалу сільськогосподарського підприємства.....	3
В. В. Ключан. Інфраструктура інформаційного обслуговування агробізнесу.....	12
І. В. Гончаренко, К. В. Коноваленко, Ж. В. Сокровіщук. Необхідність розвитку агротуризму на території Миколаївської області.....	20
О. В. Аверчев, Н. О. Аверчева. Сучасний стан та перспективи розвитку галузі рослинництва в Херсонській області	27
S. Zaskaleta, K. Matveyeva. The Main Trends of Professional Training of Specialists for Agrarian Industry in Western European Countries.....	35
А. В. Бурковська, Т. І. Лункіна. Інвестування аграрного сектора економіки України	41
І. В. Барішевська. Теоретичні аспекти формування маркетингової стратегії розвитку аграрних підприємств.....	47
С. О. Малюк. Маркетинговий підхід до трактування сутності товару й товарного асортименту підприємства	55
Н. В. Цуркан. Щодо доповнення показників оцінки ефективності вирощування багаторічних трав	61
О. І. Мельник. Методичні засади побудови та оцінки науково-інноваційного профілю аграрного сектора економіки	67
Р. В. Данильченко. Тенденції розвитку інфраструктури зернового ринку	76
К. В. Якушова. Стан сільськогосподарських угідь у Миколаївській області: екологічний аспект.....	84
В. П. Рибачук. Концепція інноваційної моделі у формуванні теорії і практики розвитку економічних систем.....	92

О. Ю. Скоромна. Удосконалення методу ланцюгових підстановок при аналізі факторів формування прибутку підприємства..... 99

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

А. К. Антипова. Водний режим у посівах люцерни насінневого призначення..... 106

Р. А. Вожегова, М. А. Мельник. Особливості накопичення сирової маси та сухої речовини, фотосинтетична діяльність сої при вирощуванні в умовах Півдня України 114

Ю. О. Лавриненко, В. Б. Рубан. Динаміка листової поверхні рослин кукурудзи та фотосинтетичні показники посівів при краплинному способі поливу в умовах Півдня України 122

В. М. Ловинська, С. А. Ситник, Г. П. Думинський. Ретроспективний аналіз динаміки лісових ресурсів Дніпропетровської області..... 129

В. В. Розенфельд. Технологічні особливості комплексного захисту газонів від фітопатогенів у ландшафтному озелененні..... 135

В. І. Ратошнюк. Вплив елементів технології вирощування на насінневу продуктивність люпину вузьколистого 142

О. А. Туріна, С. В. Дідович, Р. О. Кулініч. Високопродуктивні рослинно-мікробні системи в агроценозах бобових культур Криму 151

Н. С. Пальчук. Формування врожайності різними сортами пшениці озимої при вирощуванні після сої в умовах північної частини Степу України 156

С. В. Чернобай. Формування показників якості зерна ячменю ярого за впливу норми висіву та позакореневих підживлень 163

В. С. Топіха, С. М. Галімов, О. О. Стародубець. Досвід створення промислового свинарства в умовах СГПП «Техмет-Юг» Миколаївської області 170

Г. А. Данильчук. Економічна ефективність вирощування цьоголіток підвищеної маси 178

Л. О. Стріха. Використання ферментативно обробленого гірчичного порошку при виробництві сирокоччених ковбас.....	184
М. Г. Тищенко. Пошук ефективних шляхів адаптації тварин при інтродукції їх в умовах глобального потепління.....	189

В ПОРЯДКУ ОБГОВОРЕННЯ

В. О. Ханстантинов. Дотримання академічних стандартів – запорука якісного підручника.....	194
--	------------

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ

До друку приймаються статті, що відповідають вимогам ВАК і мають такі необхідні елементи: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які опирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується дана стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням наукових результатів; висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Подається примірник тексту статті, підписаний авторами, надрукований на папері форматом А4, а також електронний варіант на CD-ROM. Обов'язково подається: рецензія доктора наук; квитанція про оплату, відомості про автора.

На диску повинен бути 1 файл з текстом статті, названий прізвищем автора (Стаття_Прізвище), файл з розширеною англійською анотацією та, при необхідності, файли з рисунками, графіками тощо.

Обсяг статті – до 10 повних сторінок. Розміри полів: ліве – 20 мм, праве – 20 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, до 30 рядків на сторінці.

Статті необхідно готувати за допомогою текстового редактора Microsoft Word. Шрифт статті – Times New Roman Cyr, через інтервал 1,5, розмір – 14 pt.

Назва статті має бути короткою (до 10 слів), адекватно відбивати її зміст, відповідати суті досліджуваної наукової проблеми. При цьому слід уникати назв, що починаються зі слів: «Дослідження питання...», «Деякі питання...», «Проблеми...», «Шляхи...», в яких не відбито достатньою мірою суть проблеми.

Анотації (українською, російською та англійською) набирати курсивом 12 кеглем. Виклад матеріалу в анотації має бути стислим і точним (близько 50 слів). Слід застосовувати синтаксичні конструкції безособового речення, наприклад: «Досліджено...», «Розглянуто...», «Установлено...» (наприклад,

«Досліджено генетичні мінливості... Отримано задовільні результати...»).

Анотація статті англійською мовою (від 250 до 300 слів) та ключові слова англійською мовою (від 5 до 10 слів). Треба надати професійний переклад анотації статті англійською мовою (завірений печаткою бюро перекладів або відділу кадрів підпис викладача кафедри іноземних мов вашого ВНЗ). Бажано надати цю розширену анотацію українською (російською) мовою.

Анотація англійською мовою повинна бути структурованою (слідувати логіці опису результатів у статті), інформативною (не містити загальних слів); оригінальною (не може бути калькою російськомовної анотації); змістовною (відображати основний зміст статті та результати досліджень).

Посилання в тексті подавати тільки у квадратних дужках, наприклад [1], [1, 6]. Посилання на конкретні сторінки наводити після номера джерела, потім через кому сторінку (маленьке с.), далі її номер (наприклад: [1, с. 5]). Якщо далі йде інше джерело, то ставити його номер через крапку з комою в тих самих дужках (наприклад: [1, с. 5; 4, с. 8]).

Усі цитати, мова оригіналу яких є іншою, подавати мовою Вісника й обов'язково супроводжувати їх посиланнями на джерело і конкретну сторінку.

Не робити посторінкових посилань, а подавати їх у дужках безпосередньо в тексті.

На всі рисунки й таблиці давати посилання в тексті. Усі рисунки мають супроводжуватися підрисунковими підписами, а таблиці повинні мати заголовки.

Рисунки виконувати у редакторі Microsoft Word за допомогою функції «Створити рисунок», а не виконувати рисунок поверх тексту. Написи на рисунках виконувати засобами Microsoft Word з тим, щоб редактор мав можливість зробити в них необхідні виправлення. У разі використання інших програм для створення рисунків надавати редакції на кожний рисунок окремий файл фотмату TIFF (незжатий – **uncompressed**) або формату JPG (найкращої якості – **best quality**).

Таблиці виконувати у редакторі Microsoft Word за допомогою функції «Додати таблицю». Кожна таблиця повинна займати не більше одного аркуша при розмірі шрифту TIMES тексту таблиці не менш ніж 12 кегль.

Формули у статтях по всьому тексту набирати у формульному редакторі MS Equation – 3.0, шрифт TIMES, 10 кегль.

Автори мають дотримуватися правильної галузевої термінології (див. держстандарти).

Терміни по всій роботі мають бути уніфікованими.

Між цифрами й назвами одиниць (грошових, метричних тощо) ставити нерозривний пробіл.

Скорочення грошових та метричних одиниць, а також скорочення млн, млрд, метричних (грн, т, ц, м, км тощо) писати без крапки.

Якщо в тесті є абрєвіатура, то подавати її в дужках при першому згадуванні.

Література, що приводиться наприкінці публікації, повинна розташовуватися в порядку її першого згадування в тексті статті й бути оформлена відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Номер у списку літератури має відповідати лише одному джерелу.

Список використаних джерел повинен містити не менше 10 посилань, з яких не менше 7 на зарубіжні видання. Самоцитування – не більше 30%.

Обов'язкова наявність списку літератури англійською мовою (не виключає списку літератури мовою статті). Літературу не обов'язково перекладати англійською мовою. Її можна транслітерувати. Офіційна транслітерація українського алфавіту латиницею регламентується постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55. Офіційний трансліт онлайн – <http://translit.kh.ua/?passport>. Транслітерація російського алфавіту латиницею онлайн – <http://www.translitor.net/>.

**Редакційна колегія залишає
за собою право на редакційні виправлення.
ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ**

УДК XXX.XX

Назва статті

*Л. С. Прокопенко, кандидат біологічних наук, доцент
Л. П. Чернолата, кандидат сільськогосподарських наук
Інститут кормів УААН*

Текст анотації українською мовою (50-60 слів)

Ключові слова: 4-7 ключових слів або словосполучень

* Текст статті *

Список використаних джерел:

1. Іваненко І. І. Назва роботи / І. І. Іваненко — К. : Вища школа, 1999. — 111 с.
2. Бобров М. І. Назва статті / М. І. Бобров // Назва журналу. — 1999. — № 6. — С. 23—25.

Название статьи

*Л. С. Прокопенко
Л. П. Чернолата*

Текст аннотации російською мовою (50-60 слів)

Ключевые слова російською мовою

Name of the article

*L. Prokopenko
L. Chornolata*

Text of annotation англійською мовою (50-60 слів)

Keywords англійською мовою

Text of annotation розширена анотація англійською мовою (250-300 слів)

Наукове видання

Вісник аграрної науки Причорномор'я
Випуск 4(81) – 2014

Технічний редактор: *О. М. Кушнарьова.*
Перекладач-коректор: *О. В. Неліна.*
Комп'ютерна верстка: *Ю. В. Антонович.*

Підписано до друку 25.11.2014. Формат 60 x 84 1/16.
Папір друк. Друк офсетний. Ум.друк.арк. 13,1.
Тираж 300 прим. Зам. № _____. Ціна договірна.

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м.Миколаїв, вул.Паризької комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.